

การวิเคราะห์มุมมองต่อความขัดแย้ง ผ่านการเล่าเรื่อง

IPP
22

Insider Peacebuilders Platform

พื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากคนใน

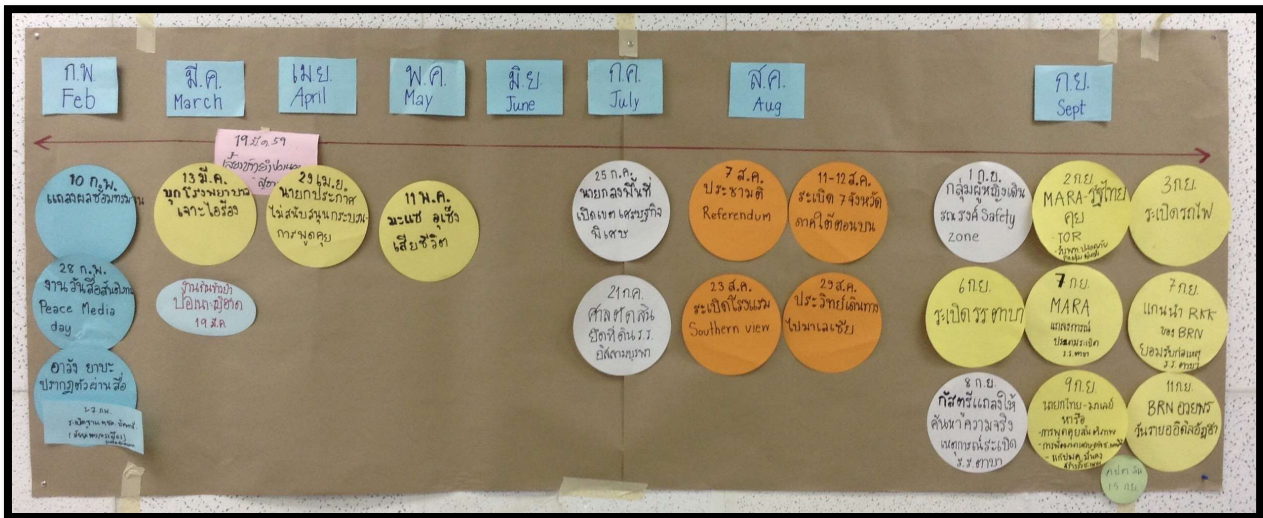
กันยายน
2559
ปัตตานี

หัวข้อ:	การวิเคราะห์มุมมองต่อความขัดแย้งผ่านการเล่าเรื่อง
วิทยากร:	Dr.Norbert Ropers ที่ปรึกษาอาวุโส สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้
เวลา:	17-18 กันยายน 2559
สถานที่:	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วง IPP ครั้งที่ 22 นี้ เป็นการร่วมวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีว่า มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างไร มีนัยยะสำคัญอย่างไร ตลอดจนจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้/ปาตานีอย่างไรในอนาคต ซึ่งจะวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า การวิเคราะห์มุมมองต่อความขัดแย้ง (Conflict Perspective Analysis) ผ่านการเล่าเรื่อง (narrative)

อำนวยการเมืองผ่าน ‘เส้นเวลาสถานการณ์สันติภาพ’

โดยกระบวนการเริ่มต้นจากการทบทวนเหตุการณ์สำคัญที่มีนัยยะต่อสถานการณ์การเมืองและกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้/ปาตานีย้อนหลัง 8 เดือนในปี 2559 ผ่านเส้นเวลา (Timeline) เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกัน

การเมืองของการเล่าเรื่องชายแดนใต้

ต่อมา กระบวนการอธิบายวิธีการและขั้นตอนการวิเคราะห์สถานการณ์ด้วยเครื่องมือ “เรื่องเล่า” (Narratives) หรือการเล่าเรื่องซึ่งเป็นกระบวนการรับรู้ของมนุษย์ที่สร้างความหมาย (Meaning) แก่เหตุการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต โดยเลือก

เอาเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องกัน ให้เรื่องราวเหล่านั้นเป็นพื้นที่ทางการเมืองเพื่อร่วมวิเคราะห์เชิงลึกกันมากขึ้น โดยจะประติประต่อเรื่องราวผ่าน “สถานการณ์จำลอง”

สถานการณ์จำลองที่ถูกยกมาใช้ในกิจกรรมนี้คือสถานการณ์ดังต่อไปนี้

“มีนักการทูตจากสถานทูตแห่งหนึ่งเกิดความสับสนเกี่ยวกับสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันจำนวนมาก จึงต้องการลงพื้นที่เพื่อพบปะพูดคุยกับองค์กรต่างๆในพื้นที่ว่ามีมุมมองอย่างไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบ้าง เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์”

ทั้งนี้ สถานการณ์ข้างต้นนี้ เมื่อมีการพบปะกับหลายๆกลุ่ม เราจะเห็นเรื่องเล่าที่สะท้อนพลวัตการเมืองภายในแต่ละกลุ่ม รวมถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆว่าเป็นอย่างไร โดยมีคำถามหลักเพื่อนำมาพิจารณาเล่าเรื่องของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. ใครคือตัวแสดงภาครัฐบ้าง?
2. ใครคือตัวแสดงที่อยู่ฝ่ายขบวนการบ้าง?
3. เหตุผลอะไรที่ทำให้ตัวละครเหล่านั้น ทำสิ่งเหล่านั้น เหตุผลเบื้องหลังคืออะไร?
4. ในการวิเคราะห์แต่ละเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น มีความเชื่อมโยง มีพัฒนาการ และพลวัตอย่างไร?
5. บทบาทของภาคประชาสังคมอยู่ที่ไหนในเรื่องเล่าเหล่านั้น?
6. มาเลเซียมีส่วนอย่างไรในเรื่องเล่าทั้งหมด?
7. ในการทำงานสร้างเรื่องเล่าเหล่านั้น หลักฐานในการเล่าเรื่องคืออะไร?
8. ใครได้ประโยชน์ เสียประโยชน์ในเรื่องเล่าทั้งหมด?

ขอให้แต่ละคนเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่มีความสำคัญในมุมมองของแต่ละคนที่มีน้ำหนักสมเหตุสมผล แม้เรื่องราวนั้นบางเหตุการณ์อาจยังไม่มีหลักฐานชัดเจนมาเปิดเผยหรือสนับสนุนเรื่องเล่าก็ตาม

ตัวกิจกรรมนี้จะทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน และทุกคนจะเรียนรู้ไปด้วยกันว่า เรื่องราวที่แตกต่างกันนั้นมีนัยยะอย่างไร มี “ความระหว่างบรรทัด” หรือไม่อย่างไร และสะท้อนการเมืองของพื้นที่อย่างไร

การฟังและวิเคราะห์เรื่องเล่าต่างๆเหล่านี้ นอกจากจะทำให้เห็นมุมมองของแต่ละคนที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังจะทำให้เห็นว่าในแต่ละกลุ่มที่ดูผิวเผินจะคิดเหมือนกันนั้น แท้จริงแล้วภายในกลุ่มอาจจะมีความเห็นหรือมุมมองที่แตกต่างกันไปได้ ซึ่งจะทำให้เราเห็น “เจตนาความคิด” ของตัวแสดงนั้นๆได้ อีกทั้งจะทำให้เราเข้าใจชุดความคิดต่างๆรวมถึงพัฒนาการและทิศทางของสถานการณ์ในอนาคตได้ชัดเจนมากขึ้น

ชุดความรู้ IPP เป็นการสรุปความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพจากวิทยากรซึ่งได้รับเชิญมาแลกเปลี่ยนในเวทีเรียนรู้ (Learning Platform) อันเป็นพื้นที่กลางที่ประกอบด้วยคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีภูมิหลังและความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างหลากหลายมาร่วมพูดคุยกัน วง IPP นี้ริเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2554 ด้วยความร่วมมือจากสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, มูลนิธิเบิร์กฮอฟ, และศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ